

Tre religioners dialog 7.10.2018 om bönen plats och bönehus

Lyssnande diskussion kring skrifterna

Den 7 oktober samlades en grupp av representanter från de tre abrahamitiska religionerna i Skatuddens församlingshem i Helsingfors för att mötas och diskutera sina religiösa skrifter enligt metoden *Scriptural Reasoning*. Scriptural Reasoning kommer från Cambridge universitet. Metoden fungerar enligt ett koncept, där en utvald representant för respektive religion presenterar en text ur sin heliga skrift kring ett på förhand valt tema, som sedan behandlas och diskuteras i grupper, en text med diskussion i taget. Syftet med mötet är att höra vad de utvalda texterna betyder för judar, muslimer och kristna, och således öka förståelsen om andra religioners syn på temat. Ingen är dock en representant för hela religionen utan man talar som en representant för sig själv. Detta var trettonde gången som lutherska kyrkans Kyrkan och judendomen-arbetsgrupp ordnade diskussionsmötet för de tre religionernas dialog, som under flera års tid har ordnats två gånger per år. På plats fanns unga studerande, lärare, präster och flera andra representanter från de tre abrahamitiska religionerna. På grund av ett stort antal deltagare delades vi in i två grupper, med lika många representanter för varje religion, under diskussionerna som tog plats efter varje presentation.

Överrabbin **Simon Livson** inledde med att presentera den judiska skriften, som han valt ur Deuteronomium (5 Mos 6:4-9). Texten lästes både på hebreiska och på finska. I texten talas det om *tefillin*, böneremmar av läder som knyts kring armen och sätts i pannan, samt om *mezuzah*, dosor med bibeltext på pergament, som enligt judisk tradition ska sättas upp ovanför varje dörrpost i hemmens rena rum och i judiska städers portar. Dessa ger en påminnelse om att hålla Guds bud. *Mezuzah* ger även skydd, och gör varje rum till ett bönerum.

I judendomen ber man tre gånger per dag, och fyra gånger på sabbaten. I Jerusalems tempel offrades olika gåvor på specifika tidpunkter. Bönestunderna är baserade på det. Endast i templet kunde man ge offergåvor. Då templet förstördes upphörde det konkreta offrandet. Bönen tog offergåvans plats. Synagogan har inte en särställning i det judiska bönelivet - alla böner kan bes på andra platser, även hemma, förutsatt att det är en ren plats. Inom judendomen ber man regelbundna böner på hebreiska, men det finns även vissa böner som man ber på arameiska. En del böner är så heliga att de kan bes enbart i en grupp bestående av minst 10 judiska män. En stor del av diskussionerna kretsade förutom bönelivet kring vardagslivet och firande av religiösa helger i familjer där en av föräldrarna är jude och den andra kristen, och hur viktigt det för barnen i dessa familjer ofta är att belysa de judiska traditionerna.

Imam **Anas Hajjar**, från Finlands Islam Förbund, reciterade på arabiska två suror ur Koranen (24:34-38, 72:18) samt läste tre hadither på arabiska. Han läste även texterna på finska. Texterna belyste bönens plats, och moskéens betydelse i muslimernas liv. Diskussionen utgick från den första texten ur Koranen, om att Gud är världens ljus, och att han leder människan till det ljuset.

Det är viktigt att Guds ljus finns på stället för bön. För muslimer är hela världen skapad till ett ställe för bön. Så länge stället är rent, är det en plats man kan be på. Man kan be på vilken ren plats som helst, vare sig det är hemma, ute, på arbetet, i moskén eller någon annanstans. Böner som reciteras ur Koranen sker på arabiska. Alla muslimer lär sig redan från barn arabiska, så att de ska kunna recitera Koranen på arabiska. Muslimerna har fem dagliga bönestunder. Till moskén går man för att be, studera islam och tjäna Gud, inte för att ägna sig åt världsliga saker. Moskéerna är byggda för att hedra Gud, och alla muslimer uppmuntras, men tvingas inte, till att ge donationer för att möjliggöra deras byggande. En samling av minst två muslimska män, på fredagarna minst tre, resulterar i en gemensam gruppbön. En gemensam bön, som man ber i grupp är obligatorisk under middagsbönen på fredagar. Man behöver ha en bra orsak om man som muslim inte deltar i den gemensamma bönen tre fredagar i rad.

Anni Maria Laato, forskningsledare i systematisk teologi vid Åbo Akademi, läste fyra korta texter ur Nya Testamentet (Apg 2:41-47, Joh 4:19-24, Ef 2:14.17-22 samt Matt 18:20). Texterna lyfte fram olika aspekter gällande bön och plats för bedjan inom kristendomen. Vid diskussionen fanns funderingar kring om någon plats är mer viktigt för kristna. Inom kristendomen är platsen för bön är inte knuten till en specifik plats, var man ber är således inte viktigt. Kristna kan be där Gud finns. Gemenskap är dock utmärkande, och församlingen tillsammans utgör Kristi kropp. Där två eller tre samlas i Jesu namn, är Jesus närvarande. Efter att Nya Testamentet skrevs, började kristna bygga upp kyrkor där kristna kunde samlas.

Även om det inte är meningen att fokusera på likheter och olikheter, var detta något som diskuterades aktivt i grupperna. I första hand är det människans regelbundna relation till Gud som är det viktiga, inte var denna relation fysiskt sett tar plats. Kristendomen hade de friaste bönerna, men det tar inte bort betydelsen av bön för kristna. För judar och muslimer är regelbundna, dagliga böner en självklarhet. Synagogan och moskén är därtill mer lika varandra fysiskt sett.

Religiositeten överlag har ändrat en del. Sekulariseringen i Västeuropa och i USA har gjort att kristendomen förlorat mycket av sin synliga plats i samhällena. Det är nu viktigt att alla tre religioner kan fokusera på att arbeta för det goda inom sina religioner. **Pekka Lindqvist**, ordförande för Kyrkan och judendomen-arbetsgruppen, och lärare i exegetik vid Åbo Akademi, avslutade diskussionen med att belysa att det inte går att summera eller dra officiella slutsatser av det som diskuterades, och det är inte heller det som är meningen med denna metod av lyssnande diskussion. Det viktiga är att lära sig av varandra, och se på saker ur andra perspektiv.

Text: Denise Blomqvist, teologistuderande vid Åbo Akademi